

Частно висше училище „Колеж по туризъм – Благоевград“

РЕЦЕНЗИЯ

на член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност
„Професор“, обявен от Частно висше училище „Колеж по туризъм –
Благоевград“, Държавен вестник бр.31/10.04.2018 г.

ОТНОСНО научно-приложната и професионално-академичната дейност и
продукция, представена от участника в конкурса
РЕЦЕНЗЕНТ проф.д.ик.н. Иван Стойков Кънчев
КАНДИДАТ доц. д-р Райна Бойкова Димитрова

1.Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Райна Димитрова е завършила висше образование по специалност
„Икономика и управление на аграрно-промишленото производство“ в УНСС. През 2007 г.
е защитила дисертация и получава образователната и научна степен „Доктор“ по научна
специалност „Икономика и управление (по отрасли)“ диплом № 31641 от 6.08.2007 г.

През 1988 г. е избрана за старши асистент в ПИМЕ Благоевград, а през 1999 г. – за
главен асистент в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“
Благоевград, където изпълнява научно-преподавателска и изследователска дейност,
свързана с водене на курсове от лекции, семинарни и практически занятия.

През 2015 г. е избрана да доцент в същата катедра на ЮЗУ „Неофит Рилски“, в която
преподава до 2017 г. През същата година е назначена за доцент и ръководител катедра
„Бизнес администрация“ на „Колеж по туризъм“ Благоевград.

2.Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата.

2.1.Изпълнение на количествените изисквания.

В изпълнение на задължителните изисквания на Закона за развитие на академичния
състав на Република България, кандидатът заема академичната длъжност „доцент“ повече
от 2 академични години, представил е монографичен труд и необходимия брой публикации,
отпечатани в специализирани научни издания.

Оценката на представените трудове на кандидата съобразно ориентировъчните
показатели и критерии на ЮЗУ „Неофит Рилски“ съгласно изискванията на чл.15 ал.1 от

ЗРАСРБ и чл.60 ал.3 от Правилника за развитие на академичния състав в Република България, показват, че кандидатът след заемане на академичната длъжност „доцент“ има изпълнена годишна заетост от последните години има и осигурена годишна натовареност от 255 учебни часа. Разработила е за Частното висше училище „Колеж по туризъм-Благоевград“ три лекционни курса, които преподава на студентите в ОКС „Професионален бакалавър“ и 12 нови и актуализирани курса за ОКС Бакалавър и ОКС Магистър за ЮЗУ „Неофит Рилски“. Има издадени учебници и учебни помагала – 4 броя, от които 2 броя самостоятелни. Има и публикувани 6 броя монографични разработки, от които 2 броя самостоятелни и участия в 4, издания на английски език, както и 2 самостоятелни студии, публикувани в научни списания, от които 2 бр. на английски език. Доц. Димитрова е участвала в 2 бр. научни конференции, от които 1 в чужбина.

Регистрирани са 41 броя цитирания, от които 10 броя в издания на английски език. Кандидатът има участие общо в 10 броя научноизследователски проекти, от които 3 броя научно-образователни.

Общата рекапитулация на количествените показатели показва, че научната продукция достига и по някои от показателите превишава утвърдените изисквания по отношение на реализирани изследвания и постигнати творчески резултати.

2.2.Изпълнение на качествените показатели.

От кадровата справка на доц. Димитрова се вижда, че е утвърден изследовател и преподавател с над 30 години трудов стаж, придобит като специалист, изпълняващ последователно различни длъжности и позиции като нормировчик, плановик и главен счетоводител на фирми от Благоевградския регион.

Постигнатите знания и умения са придобити от участие и разработване на становища, експертни оценки, анализи и стратегии за развитие на фирмено и регионално равнище.

Към социалните учения и практически капацитет на кандидата могат да се добавят и организационни и управленски способности и комуникационни умения за екипна работа, свързани с ръководство и участие в разработването на съвместни проекти.

Висока оценка заслужава и представената информация за разработени рецензии на 16 броя научни статии, публикувани в рецензирани списания, издадени на английски език; рецензии на 2 броя учебници и учебни помагала; участие в 4 броя научни журита като член

и председател; членство в 2 броя национални и 2 броя международни научни организации и участие в 5 броя научни колегии, в т.ч. 2 в чужбина.

Положителна оценка заслужават и разработените и актуализирани учебни програми, по които доц. Димитрова преподава в ЮЗУ “Неофит Рилски“ и в „Колежа по туризъм „Благоевград“.

Високо оценявам и достигнатите от кандидата дигитални и езикови компетентности.

Може да се обобщи, че оценката ми за образователния и научен статус на доц. Димитрова напълно отговаря на изискванията на заемане на академичната длъжност „професор“, както и на професионалното направление и специалността на обявения конкурс.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност.

Доц. Димитрова е водещ преподавател и ръководител на катедра „Бизнес администрация“ на Колежа по туризъм Благоевград.

От представените документи се вижда, че в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и чл.5 на Правилника за развитие на академичния състав на Частен колеж по туризъм Благоевград, доц. Димитрова осъществява научно-преподавателска и управленска дейност, свързана с ръководството на катедра, водене на лекционни курсове по „Въведение в бизнес администрацията“, „Банков маркетинг“, „Маркетинг и реклама“ и „Маркетинг и реклама в туризма“, както и семинарни и практически занятия по тези учебни дисциплини. Общата аудиторна заетост е в размер на 195 ч. лекции и 60 ч. упражнения.

Извън аудиторната работа на кандидата е свързана с осигуряване на учебни занятия в практическа среда в хода на провеждане на подготовката за държавен изпит и защита на дипломни работи. Работата със студентите и докторантите включва научно ръководство на 1 докторант, 57 дипломанти, включително двама чуждестранни студенти, които обучава на английски език.

Учебната работа на кандидата включва и разработване на нови и актуализиране на действащите учебни планове на специалностите от професионално направление „Администрация и управление“ и професионално направление Икономика ОКС Бакалавър и ОКС Магистър.

От публикуваните учебници и учебни помагала, висока положителна оценка заслужават самостоятелните учебници „Конкурентноспособност и конкурентни стратегии“ и „Икономическа оценка на инвестиционни проекти“. В тях са приложени нововъведения в методите и средствата на преподаване, вкл. интеративни методи и електронни средства за обучение.

Може да се обобщи, че доц. Димитрова е утвърден преподавател, използва подходящи форми и актуализирана учебна документация за активно обучение на студентите. Налице е необходимата академична компетентност за заемане на академичната длъжност „Професор“ по професионално направление 3.7.Администрация и управление за нуждите на катедра „Бизнес администрация“ на Колежа по туризъм Благоевград.

Обща характеристика на представените научни трудове.

За участие в конкурса кандидатът представя 23 броя публикации общо 1408 печатни страници, които не повтарят представените публикации за придобиване на образователната научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“. От общия брой публикации 26 % са монографии; 52 % са статии, публикувани в научни списания с редакционна колегия и 8,6 % са доклади, представени на научни конференции. Учебниците и учебните помагала са 17,4 % от всички публикации. Публикациите на чужд език са 7 (30,4 %).

В тематично и съдържателно отношение, научната продукция на кандидата се групира в следните основни научни направления:

- ✓ Конкурентноспособност, конкурентни стратегии и анализ - 4 броя публикации (17,4 %) с №№ 1.1,1.2 ,2.2, 3.1;
- ✓ Конкурентноспособност на туризма и туристически пазар – 5 броя публикации (21,7 %) с №№ 1.1,.1.2,2.1, 2.2, .3.1;
- ✓ Население, трудов потенциал, пазар на труда и професионално обучение – 10 броя публикации (43,4 %) с №№ 1.3, 1.5, 3.2, 4.1, 4.3, 4.4, 4.8, 4.9, 5.1 и 5.2;
- ✓ Икономика и управление на предприятието – 8 броя публикации (34,7 %) с №№ 1.4, 1.5, 1.6, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 и 4.5;
- ✓ Икономика на здравеопазването и здравни услуги - 2 публикации (8.7 %) с №№ 4.6 и 4.7).

Основно място в творчеството на доц. Димитрова заемат разработките, свързани с конкурентноспособността на туризма и конкурентния анализ на туристическия пазар. На тази тематика са посветени и двете самостоятелни монографични разработки с общ обем 391 печатни страници. В тях са изследвани характеристиките, състоянието, развитието и конкурентноспособността на туризма в България. Установено е състоянието на туризма в страната и са оценени тенденциите на неговото развитие. Открити са възможностите и бъдещите предизвикателства, свързани с конкурентното развитие на туристическия сектор. На този фон е анализирано състоянието и развитието на основните курортни комплекси в България.

Значими публикации от списъка на кандидата са колективните монографични разработки, публикувани на английски език (№ от списъка от 1.3 до 1.6). В тях са представени резултатите от изследването на актуални проблеми, свързани със състоянието, развитието и бъдещите предизвикателства на трудовите пазари.

Разкрити са и са оценени редица структурни проблеми, свързани с непрекъснатото задълбочаване на демографската ситуация при отделни демографски граници.

В тези публикации са доразвити и обогатени основни методически постановки и е представена концепция за повишаване на конкурентния потенциал и на конкурентноспособността.

От публикациите, посветени на икономиката и управлението на предприятието, специално внимание заслужава публикация 1.6 от списъка, в която е разкрита пряката взаимовръзка и зависимост между факторите, формиращи конкурентния потенциал на фирмите и тези, които пряко влияят на избора на конкурентна стратегия. Разработена е методика, която може да намери практическо приложение при фармацевтичните предприятия чрез прилагане на конкурентни насоки и решения за изграждане на фирмени стратегии.

От публикациите, посветени на проблемите, свързани с кадровата осигуреност на предприятията в сектора на информационните технологии в България, интерес представлява публикация 4.8. Резултатите от емпиричното проучване, посветени на тази проблематика конкретизират основните проблеми, свързани с кадровата осигуреност на ИТ сектора и са разработени за широката практика препоръки и решения за тяхното преодоляване.

Направената характеристика на научната продукция на доц. Димитрова я представя като утвърден научен работник и преподавател в две много важни взаимосвързани научни области – конкурентноспособността на туризма в България и пазара на труда в сектора на ИТ.

5.Оценка на научните и научно-приложни приноси.

Представената справка за съдържащите се в трудовете на доц.Димитрова приноси моменти, в голяма степен отразяват съдържанието на рецензираната научна продукция. Приносните моменти групирам на: теоретико-методически, научно-приложни и образователни приноси резултати и обобщения.

5.1.Приноси в областта на теорията и методологията

✓ Доразвива и разширява приложното поле на теоретичните основи на анализа и оценката на конкурентноспособността на туристическите дейности (№ 1.1, 1.2, 2.2. и 3.1);

✓ Доразкрива особеностите на икономическата същност на конкурентния потенциал и на факторите, които предопределят конкурентните предимства на туристическите организации (№ 1.1, 1.3, 3.3);

✓ Оценява използваните показатели и индикатори за изясняване на потенциала и конкурентноспособността на туристическите организации (№ 1.1, 1.2, 2.2);

✓ Разкрива особеностите на теоретичните основи на работната сила и трудовия потенциал на обособени териториални единици и са представени методическите подходи на тяхното състояние и развитие (№ 1.3 и 5.1);

✓ Обосновава теоретични и практико-приложни решения за мястото и значението на продължаващото професионално обучение за постигане на по-високо качество на човешките ресурси и проблемите и бъдещите предизвикателства, пред които е поставено социалното партньорство по отношение на продължаващото професионално обучение (№ 1.5, 3.4 и 4.2);

✓ Разглежда основните направления на функционирането и характеристиките на здравеопазването и на пазара на здравни услуги.

5.2.Научно-приложни и образователни приноси

✓ Разработено е емпирично изследване на конкурентноспособността на туризма в България и на факторите, които оказват пряко влияние на неговото състояние и разкриват

тенденциите на конкурентноспособността на туристическите предприятия в Югозападен район на България (№ 1.1, 1.2, 3.1);

✓ Разработени са анализ и оценка на числеността, структурата и динамиката на населението, определящи потенциала на трудовите ресурси в селските райони на България, както и разкритите тенденции в развитието на професионалното обучение (№ 1.3, 1.5, 3.4, 4.3, 4.4 и 5.1)

✓ Представена е концепция за повишаване на конкурентния потенциал и на конкурентноспособността на българските фирми, както и тенденциите свързани с пазара на труда в сектора на информационните технологии в България. Предлагат се препоръки за внедряване на компетентностни профили и модели за управление на човешките ресурси в отрасъла (1.5, 4.1, 4.3, 4.8, 4.9 и 5.2).

Голяма част от разработените методически и приложни решения в публикациите на кандидата са намерили място и в учебниците и практическите ръководства, които с успех прилага в учебния процес при студентите, на които доц. Димитрова преподава в ЮЗУ и Колежа по туризъм Благоевград.

6.Бележки и препоръки.

Следва да се отбележи, че предложената научна продукция съдържа безспорни научни, приложни и образователни приноси, които са лично дело на кандидата, поради което съществени бележки нямам. Позволявам си само някои общи бележки:

Основните направления и публикации на кандидата главно са свързани с участие в научни проекти, подготовка на монографични издания и учебници и учебни помагала. В бъдеще е необходимо да разшири участието си в научни конференции и в други форуми за популяризиране на научните си достижения.

Следващата ми бележка е да съсредоточи вниманието си върху преподаване по-малък брой учебни дисциплини в направление Администрация и управление и се насочи към прилагане на подходящи активни форми и актуализирана учебна документация за обучение на студентите. Във връзка с това следва да издаде специализирани учебници и учебни помагала за преподаване в магистърската степен на обучение, в т.ч. и за нуждите на чуждоезиковото обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Оценявайки по съвкупност представената научна продукция на кандидата считам, че неговият образователен и научен статус напълно отговаря на изискванията на чл.15 ал.1 от ЗРАСРБ и на чл.60 ал.3 от Правилника за приложение на ЗРАСРБ, което ми дава достатъчно основание с убеденост да предложа на уважаемите членове на научното жури да гласуваме положително доц. д-р Райна Бойкова Димитрова да бъде избрана за професор по професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление (Конкурентоспособност)” за нуждите на Колежа по туризъм - Благоевград.

24.06.2018 г.

Рецензент:

(проф.д.ик.н.Иван Кънчев)